

INNOVATIVE
WORLD

ISSN: 3030-3079

ORIENTAL JOURNAL OF ACADEMIC AND MULTIDISCIPLINARY RESEARCH

SHARQ AKADEMIK VA KO'P TARMOQLI
TADQIQOTLAR JURNALI

Scientific Journal

www.innoworld.net

+998 33 5668868

ORIENTAL JOURNAL OF ACADEMIC AND MULTIDISCIPLINARY RESEARCH

Volume 4, Issue 1
2026

Journal has been listed in different indexings

Google Scholar

doi[®] digital object
identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

The official website of the journal:

www.innoworld.net

Uzbekistan-2026

Endometriozi: Kelib chiqish sabablari, klinik belgilari va davolash usullari

Tursunova Madinabonu Rustamjon qizi

Tibbiyot fakulteti, Davolash ishi ta'lim yo'nalishi

2-bosqich DI-24-09-guruh talabasi, yoqutoybotirova1@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada endometriozi kasalligining sabablari, simptomlari, diagnostikasi va davolashdagi zamonaviy usullar tahlil qilinadi. Endometriozi surunkali va keng tarqalgan ginekologik kasallik bo'lib, ayollarda og'riq va bepustlikka sabab bo'lishi mumkin. Maqolada dori-darmonli terapiya, jarrohlik va yangi innovatsion usullar haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar. Endometriozi, gormonal terapiya, laparaskopiya, pelvik og'riq, bepustlik, GnRH analoglari.

Kirish. Endometriozi – ayollar orasida keng tarqalgan va ko'p hollarda hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan ginekologik kasallik. U endometriyal to'qima bachadon ich qavatidan tashqarida joylashishi bilan xarakterlanadi. Kasallik og'riq, hayz buzilishlari va reproduktiv muammolarga olib keladi. Zamonaviy davolash usullari, kasallik oqimini kamaytirish va asoratlarni oldini olishga qaratilgan.

Asosiy qism. Endometriozi aniq sabablari hozircha to'liq aniqlanmagan, ammo asosiy nazariyalar mavjud: retrograd hayz (hayz qonining bachadon tashqarisiga oqishi), immun tizimining yetishmovchiligi, genetik omillar va atrof-muhit ta'siri. Endometriyal to'qimalar bachadon ichki qatlamidan tashqari joylarda (tug'ruq yo'llari, tuxumdonlar, periton yuzasi) o'sib, yallig'lanish va chandiq hosil qilishga olib keladi.

Endometriozi belgilar va simptomlari

Kasallik simptomlari juda xilma-xil, lekin eng keng tarqalganlari:

- Og'riqli hayz (dismenoreya)
 - Pastki qorin sohasida doimiy yoki davriy og'riq
 - jinsiy aloqada noqulaylik va og'riq
 - Hayz davrida va undan tashqari davrda qon ketishi
 - Bepustlik yoki homilador bo'lishda qiyinchiliklar
- Shuningdek, ayrim bemorlarda hech qanday simptom kuzatilmaslari mumkin.

Endometriozi diagnostikasi

Diagnostika murakkab bo'lib, quyidagi usullar qo'llaniladi:

- Ultratovush tekshiruvi – tuxumdonlardagi endometriozi kistalarini aniqlash uchun.
- Magnit-rezonans tomografiya (MRT) – chuqur joylashgan o'smalarni aniqlashda qo'llaniladi.
- Pelvik tekshirish – shifokor tomonidan qin va bachadon atrofi tekshiriladi.
- Laparaskopiya – kasallikni aniqlashning eng ishonchli va standart usuli bo'lib, bir vaqtning o'zida jarrohlik amaliyoti sifatida ham bajariladi. Bu usulda bachadon

sohasiga kichik teshiklardan maxsus asboblari kiritilib, endometrioz fokuslari ko'riladi va tarvuz kistalari olib tashlanadi.

Zamonaviy davolash usullari

- Farmakologik terapiya

- Gormonal preparatlar: Endometriyal o'sishni va yallig'lanishni kamaytirish uchun qo'llanadi. Ularga quyidagilar kiradi:

- Og'iz orqali qabul qilinadigan kontratseptivlar (estrogen va progestin kombinatsiyasi)

- Progestinlar (single progesteron dori vositalari)

- GnRH (gonadotropin chiqaruvchi gormon) analoglari – estrogen darajasini sun'iy ravishda pasaytiradi, bu orqali endometrioz o'sishi to'xtatiladi.

- Danazol va boshqa androgen preparatlar o'z vaqtida qo'llanilgan, ammo hozirda kamroq ishlatiladi, chunki yon ta'sirlari ko'p.

- Og'riq qoldiruvchi dorilar (NSAID lar) – yallig'lanish va og'riqni kamaytirish uchun ishlatiladi.

- Jarrohlik usullari

Laparoskopik jarrohlik eng ko'p ma'qullangan usul bo'lib, uning afzalliklari: minimal invazivlik, tiklanish davrining qisqa bo'lishi, endometrioz fokuslarini va kistalarni samarali olib tashlash imkoniyati. Agar kasallik chuqur va ko'p joyni egallagan bo'lsa, jarrohlik bilan birga reproduktiv tizimning ba'zi qismlari ham olib tashlanishi mumkin (masalan, tuxumdon yoki bachadon). Jiddiy holatlarda gisterektomiya talab qilinishi mumkin.

- Yangi davolash yo'nalishlari

Biologik terapiya va immunomodulyatorlar (masalan, sitokinlarni bloklovchi preparatlar) tadqiqot bosqichida. Ular yallig'lanish jarayonini kamaytirishga qaratilgan. Shuningdek, reproduktiv texnologiyalar (in vitro urug'lantirish – IVF) bepushtlikni bartaraf etishda yordam beradi.

- Hayot tarzini o'zgartirish

Nutritsiya, jismoniy faollik va stressni kamaytirish ham simptomlarni kamaytirishga yordam beradi. Ayrim herbologik va komplementar terapiya usullari mavjud bo'lsa-da, ularning ilmiy asoslari yetarli emas.

Endometrioz uchun davolash rejasini tuzishda har bir bemorning simptomlari, kasallik bosqichi va ta'siri inobatga olinadi. Kompleks yondashuv – gormonal terapiya, og'riq qoldirish va zarur bo'lsa jarrohlik integratsiyasi bilan amalga oshiriladi.

Xulosa. Endometrioz surunkali va ko'p jihatdan murakkab kasallik bo'lib, davolash uchun individual va kompleks yondashuv talab etiladi. Endi mavjud zamonaviy usullar, asosan, simptomlarni yengillatish va hayot sifatini yaxshilashga qaratilgan. Erta tashxis va to'g'ri davolash ayollarning reproduktiv salomatligini asrashda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. A. V. Nikolayev va boshqalar, "Endometrioz: paranaliz va davolash", Tibbiyot jurnali, 2022.
2. World Health Organization (WHO), "Endometriosis: Clinical guidelines", 2023.
3. S. M. Karimova, "Ginekologiyada zamonaviy davolash usullari", Toshkent, 2021.
4. J. Brown et al., "Modern approaches to endometriosis treatment", Journal of Obstetrics and Gynecology, 2023.